

ประเพณีการแต่งงานของอินทเกี้ยวในสมัยพระเวท

นางเสาวภา เจริญสวัสดิ์

006246

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2520

INDIAN WEDDING CUSTOMS IN THE VEDIC PERIOD

Mrs. Szowapha Charoenkwan

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Eastern Languages

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ประเพณีการแต่งงานของอินเเกียในสมัยพระเวท

โดย

นางเสาวภา เจริญชาวยุ

แผนกวิชา

ภาษาตะวันออก

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ วิสุทธ์ บุญยกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

(Handwritten signature)

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(Handwritten signature)

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แยมมัทธา)

(Handwritten signature)

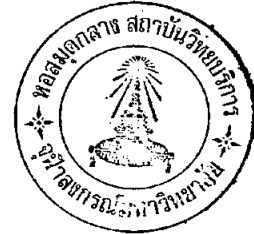
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิสุทธ์ บุญยกุล)

(Handwritten signature)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี พานานิช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประเพณีการแต่งงานของอินเเคียในสมัยพระเวท
ชื่อนิสิต นางสาวภา เจริญขวัญ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุญกุล
แผนกวิชา ภาษาตะวันออก
ปีการศึกษา 2520

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีการแต่งงานของชาวอารยันอินเเคียในสมัยพระเวท ซึ่งเริ่มต้นประมาณ 3,500 ปีล่วงมาแล้ว นับตั้งแต่สมัยแรกที่ชาวอารยันอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จนกระทั่งได้แผ่ขยายดินแดนไปสู่ภาคตะวันออก และตั้งหลักแหล่งในบริเวณที่ราบตอนกลางของประเทศ ในสมัยดังกล่าวนี้ ปรากฏว่าการแต่งงานได้เป็นชนมประเพณีที่ตั้งมั่นแล้วในสังคมอารยันอินเเคีย ซึ่งมีหลักฐานในคัมภีร์ฤคเวท และสัทิตาสมัยหลัง อันได้แก่ คัมภีร์ยชุรเวท สามเวท อถรรพเวท ตลอดจนคัมภีร์พราหมณะ และอุปนิษัท

อนึ่ง วิทยานิพนธ์นี้ยังมุ่งที่จะเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีการแต่งงานของชาวอารยันอินเเคีย กับประเพณีเดิมของไทยด้วย

ในการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมหลักฐานและข้อมูลจากคัมภีร์ต่าง ๆ ในสมัยพระเวท โดยเฉพาะจากคัมภีร์ฤคเวท และอถรรพเวท รวมทั้งคฤห्यสูตร ซึ่งเป็นคัมภีร์เกี่ยวกับพิธีกรรมประจำวัน ที่แต่งขึ้นในสมัยหลังพระเวท นอกจากนี้ ยังได้อาศัยตำราต่าง ๆ ที่นักปราชญ์ชาวอินเเคียและชาวต่างประเทศ ได้ค้นคว้ารวบรวมขึ้นไว้ เพื่อประกอบการวินิจฉัยด้วย

เนื้อเรื่องของวิทยานิพนธ์ กำหนดออกเป็น 6 บท

บทแรกเป็นบทนำ กล่าวถึงหัวข้อวิทยานิพนธ์ ตลอดจนวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึงสภาพสังคมอารยันสมัยพระเวทโดยสังเขป เพื่อเป็นพื้นฐาน

ความเข้าใจในเรื่องประเพณี

บทที่ 3 กล่าวถึงลักษณะโดยทั่วไปของการแต่งงาน อันได้แก่ จุดประสงค์ของการแต่งงาน ชีวิตแต่งงาน รูปแบบของการแต่งงาน ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแต่งงาน และพันธะของการแต่งงาน

บทที่ 4 เน้นถึงพิธีกรรมแต่งงานในสมัยที่แต่งคัมภีร์ฤคเวท อถรรพเวท และพราหมณะ เพื่อแสดงวิวัฒนาการของประเพณี

บทที่ 5 วิเคราะห์ถึงมูลเหตุของการทำพิธีกรรม รวมทั้งพิจารณาถึงเหตุผลและความหมายของพิธีกรรมบางอย่าง จากนั้นจึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีการแต่งงานของอินเดีย กับประเพณีเดิมของไทย

บทสุดท้าย เป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของประเพณีแต่งงาน และเสนอแนะให้มีการค้นคว้ารวบรวมประเพณีการแต่งงานในช่วงหลังสมัยพระเวท ตลอดจนประเพณีเกี่ยวกับชีวิตที่สำคัญอื่น ๆ ไว้ด้วย เพื่อให้การศึกษาเรื่องประเพณีสมบูรณ์ขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Indian Wedding Customs in the Vedic Period.
Name Mrs. Saowapha Charoenkwan
Thesis Advisor Associate Professor Visudh Busyakul
Department Eastern Languages
Academic Year 1977

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study Indo-Aryan wedding customs in the Vedic period, which began approximately 3,500 years ago. In those days the Aryans migrated and settled in the north-western part of India, then moved to the eastern part and finally settled in the basin of the central part of the country. At this ancient time, the institution of marriage was firmly established in Indian society as recorded in the Rig-Veda and other Later-Samhitās, viz. Yajur-Veda, Sāma-Veda, Atharva-Veda, including Brāhmanas and Upanisads.

Also this thesis aims to present some concepts on the relationship between Indian and Thai wedding customs.

References and data are gathered from various texts of the Vedic age, particularly the Rig-Veda, and Atharva-Veda, and also from the Grihya-Sūtras or manuals of domestic rituals which were composed later. Furthermore, the books written by Indian and other scholars were studied and compared.

The thesis is organized into six chapters.

The first chapter, the introductory part, discusses the thesis title and research methods.

The second chapter summarizes the background of Indian society in the Vedic period. This will give a simple understanding of Indian customs.

The third chapter in general describes the idea of marriage such as the purpose of marriage, marriage life, forms of marriage, rules of marriage, and marriage obligations.

The fourth chapter emphasizes the rituals in the age of Rig-Veda, Atharva-Veda, and Brāhmanas so as to indicate the development of customs.

The fifth chapter analyzes the origins of the wedding ceremony as well as the reasons and meanings of some rituals, followed by some comparisons in the wedding customs of the Indians and the Thais.

The last chapter comprises conclusions which point out the importance of wedding customs and suggest the studies of these customs in the post Vedic period as well as collections of other customs relating to ways of living so as to make such custom studies as this thesis more comprehensive.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จจุดลงไปได้ก็ด้วยความเมตตาช่วยเหลือของบุญพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอถือโอกาสกล่าวนามไว้ดังนี้ ถวายเป็นความเคารพและน้อมรำลึกถึงพระคุณเป็นอย่างสูง

รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุญกุด หัวหน้าแผนกวิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีส่วนช่วยเหลือเป็นอย่างมากมาตั้งแต่แรก โดยได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา เกี่ยวกับการเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ รวมทั้งแนะนำแนวทางในการเขียนวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด และท้ายที่สุด ก็ได้กรุณาสละเวลาเพื่ออ่านและตรวจแก้ร่างวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ เรียบร้อย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ทวีพานิช อาจารย์ประจำแผนกวิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก โดยอนุญาตให้ยืมหนังสือที่มีประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลสำหรับการเขียนวิทยานิพนธ์ ทั้งยังได้กรุณาอ่านร่างวิทยานิพนธ์ และได้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนข้อคิดต่าง ๆ เพิ่มเติมอีกหลายประการ ซึ่งเป็นผลให้วิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ขึ้น อีกประการหนึ่งซึ่งเว้นที่จะกล่าวเสียมิได้ก็คือ ท่านเป็นผู้ที่ทักตักใจแก่ผู้วิจัยอยู่เสมอ จนทำให้ผู้วิจัยเกิดความมานะพากเพียร เขียนวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมมัทธา อาจารย์ประจำแผนกวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กรุณาให้ยืมหนังสือบางเล่ม อีกทั้งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเล็ก ๆ น้อย ๆ อันนับว่าเป็นคุณประโยชน์ยิ่ง เพราะทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ มิให้ปรากฏในวิทยานิพนธ์นี้

หม่อมเจ้า จันทร์จिरายุวัฒน์ รัชนี อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้โปรดประทานความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเขียนบทคัดย่อ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงโดยสมบูรณ์ทุกประการ

นอกจากท่านที่โศกสรวนมาแล้ว ยังมีอีกหลายท่านที่นับว่ามีส่วนสำคัญในการช่วยให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี ถึงแม้จะมีโศกสรวนมาไว้อาลัย แต่ก็ไปรบกวนว่า ผู้วิจัยระลึกถึงพระคุณและซาบซึ้งในน้ำใจไมตรีเป็นอย่างยิ่ง

อนึ่ง ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทนักศึกษาชั้นบัณฑิต ประจำปี 2518 จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จึงขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ที่ส่งกล่าวไว้อาลัยด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๙
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของไญ้หา	1
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่จะไ้จากการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
2 สังคมอารยันสมัยพระเวท	7
ถิ่นฐานของชาวอารยันถิ่นเค็ยสมัยพระเวท	7
ชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไป	10
อาชีพ	11
อาหาร	13
การแต่งกาย	14
การบันเทิง	16
ระบบสังคม	17
ฐานะของยู้หญิงในสังคมสมัยพระเวท	21
3 การแต่งงาน	27
จุดประสงค์ของการแต่งงาน	28

ศูนย์วิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุดประสงค์ทางโลก	29
จุดประสงค์ทางศาสนา	32
ชีวิตแรงงานสมัยพระเวท	36
การมีนิ้ว เคี้ยว เมี้ยว เคี้ยว	36
การมีภรรยาหลายคน	38
การมีสามีหลายคน	45
รูปแบบของการแต่งงาน	48
แบบพรหม	49
แบบเทพ	49
แบบฤๅษี	50
แบบประชาชนดี	51
แบบอสูร	51
แบบคนทรยศ	52
แบบราชาศ	54
แบบปีศาจ	55
การสวมพร	57
ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแต่งงาน	62
การแต่งงานระหว่างวรรณะ	62
การแต่งงานในวงญาติ	69
การแต่งงานตามลำดับอาวุโส	74
อายุสำหรับการแต่งงาน	76
พันธะของการแต่งงาน	85

บทที่		ญ หน้า
4	พิธีแต่งงาน	94
	พิธีเบี่ยงตน	95
	การเลือกเจ้าบ่าวเจ้าสาว	95
	การสู่ขอ	98
	พิธีสำคัญ	102
	พิธีแต่งงานในคัมภีร์ฤคเวท	106
	พิธีแต่งงานในคัมภีร์อถรรพเวท	109
	พิธีแต่งงานในคัมภีร์มันตระพรหมณะ	115
	พิธีสงฆ์	120
5	วิเคราะห์พิธีกรรมแต่งงานและแสดงความสัมพันธ์กับประเทศไทย	133
	มูลเหตุของการทำพิธีแต่งงาน	133
	วิเคราะห์เหตุผลและความหมายของพิธีกรรมแต่งงาน	134
	ความสัมพันธ์กับประเพณีแต่งงานของไทย	143
6	ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ	155
	บรรณานุกรม	161
	ภาคผนวก	169
	ประวัติการศึกษา	180